

Élmény, közösség és bibliaismeret

Háttér

Háttér

Az ismeretátadásban általános gyakorlat, hogy a tanító kiáll a hallgatói elé, és elmondja a tudásanyagot. Ennek kétharmadát azonban még a legtehetségesebbek is elfelejtik néhány éven belül. Általános tapasztalat azonban az is, hogy ha hallgatóinkat sikerül aktívan bevonni, illetve saját problémáikon, kérdéseiken, tapasztalataikon keresztül elsegíteni a közös felismerésre – amelyet lehetőleg ők fogalmaznak meg –, egész életükön keresztül alkalmazható hasznos tudáshoz juttathatjuk őket. Ehhez azonban újra kell gondolnunk a tanító és tanítvány, a csoport és csoportvezetés, a vezető és vezetett, a tudás és tapasztalat összefüggéseit. Ebben eszközül kínálkoznak a mai korszellem által ránk erőltetett teljesítmény-, eredmény- és normatívaközpontú iskola-rendszerrel szemben más, rég bevált utak.

Ha a Biblia az élet könyve, a róla folyó beszélgetéseknek, a vele kapcsolatos oktatásnak is az élet kérdéseiről kell szólnia. Ezt úgy érhetjük el, hogy figyelembe vesszük a ránk bízottak kérdéseit, problémáit és az ismeretszerzéssel kapcsolatos törvényszerűségeket is.

Mit? Miért? Hogyan?

Minden tanításnak van egyetlen szavá vagy gondolatá összesűrítendő üzenete. Ám szabadok vagyunk arra, hogy ezt az üzenetet ne mi adjuk a hallgatók szájába, hanem engedjük, hogy ők is átélhessék a felismerés kreatív kalandját, miközben az átélt tapasztalatok élmény formájában beépülnek a gondolkodásukba. A Biblia világa, a bibliai könyvek izgalmas problémafelvetése és gondolatai különösen is alkalmasak arra, hogy egy-egy üzenetet izgalmas, figyelemfelkeltő, elgondolkodtató, sőt szórakoztató tevékenységeken keresztül közelítsünk meg.

Egy példa

A bűn tematikájában a legnehezebben áthidalható talán a nyelvi különbség, amely következtében a bűn inkább erkölcsi kihágást jelent. Egy egyszerű játékkal szinte minden magyarázat nélkül tehető élményszerűen érthetővé a bűn mint céltévesztés

gondolata. Amikor egy felmosóvödör kosarát a terem távolabbi pontjára helyeztük, és a gyerekeknek egy pingponglabdával bele kellett találniuk, azonnal értették, mit jelent eltéveszteni a célt. A labda majdnem minden esetben mellé ment vagy kipattant, azaz célt tévesztett. Ez a bűn, azaz a céltévesztettség állapota. A játék lehetőséget adott olyan beszélgetésre, további vitára, amelyre közvetlen szóbeli tanítással soha nem kerülhetett volna sor.

Ebben az esetben a lelkipásztor, hitoktató inkább résztvevője a tanulási folyamatnak, mint irányítója. Tudni kell játszani, átélni a kalandot, megszerezni a tapasztalatot, együtt a többiekkel. Azok az ismeretek épülnek be a gyermekek mindennapi döntéseibe, amelyek valamiért fontossá, érdekessé és élményszerűvé váltak a számukra. Ezt gyerekek és felnőttek esetében egyaránt a közösen végzett feladatokkal (*kooperáció*), a csoporttagok kapcsolatait felhasználva (*interaktivitás*), valamint az erőtlenekek erősségeit is felhasználva (*integráció*), önálló felismeréseiket elősegítve érhetjük el. Így a tanítói munka során elsősorban a cselekedeteinkkel adhatunk példát. Hiába tanítunk közösségélményről, kapcsolatokról, befogadásról, a gyengék erősítéséről, ha ezeket egy iskola vagy gyülekezet mindennapjaiban nem éljük meg a cselekedeteinkkel. A közösség és tapasztalás megélt valósága minden esetben erősebb üzenet, mint a kimondott szó. Természetesen ennek a mikéntje számos kérdést felvet. Először is bátorság kell hozzá, hiszen beismerjük, hogy az eddig nagy

nehezen megtanult vagy kitapasztalt módszereink kiegészítésre szorulnak.

Célszerű újragondolni a célok és eszközök rendszerét is. Ha valóban közösséget akarunk építeni, és hosszú távon is alkalmazható ismeretet adni, újra kell gondolnunk a mai teljesítményközpontúsághoz való viszonyunkat. Vannak olyan evangéliumi értékeket is megjelenítő pedagógiai irányzatok és iskolák, amelyek illeszkednek felismert célkitűzéseinkhez.

Az ilyen típusú alkalmakat minden esetben részletesen végig kell gondolni, meg kell tervezni, hiszen az interaktív jelleg számos váratlan fordulatot rejthet (a pingponglabda például benn is maradhat a kosárban). Problémába ütközhet 1. a megvalósíthatóság (túl bonyolult a feladat); 2. nem végiggondolt vagy nem pontos a feladat kiosztás (eleinte célszerű mindent szóról szóra leírni, és azt valakivel elolvasatni); 3. adódhatnak váratlan helyzetek (túl sokan vagy túl kevesen jönnek el); 4. váratlan érzelmi megnyilvánulásokkal találjuk szemben magunkat; 5. ellenállásba ütközünk (a csoport egy vagy több tagja nem vagy nem úgy szeretné megvalósítani a feladatot).

A foglalkozást úgy célszerű tervezni, hogy amikor a résztvevők legjobban érzik magukat, akkor legyen vége. Azonban arra is figyelni kell, hogy az elsődleges pedagógiai cél ekkorra már megvalósuljon.

Ezért nem biztos, hogy épp a 40 perces időbeosztás, a tanteremszerű (frontális) elrendezés vagy a zöld színű tábla a legalkalmasabb arra, hogy a Bibliával kapcsolatos ismereteket átadhassuk.

A tanulás pillanata: a csúcspont

Nehéz egy bibliai témájú foglalkozás megtervezésénél egyszerre érvényesíteni a jó időzítést és a spontaneitást, az izgalmasságot és a tervezettséget, az újszerűséget és kiszámíthatóságot. Minden foglalkozásnak azonban van egy csúcspontja. Ismerjük azt a pillanatot, amikor szinte megáll az idő, a jelenlévők figyelme megfeszül, a beállt csendben a légy zümmögése is hallatszik, és akkor az ott lévők teljes egészében megnyitják önmagukat az ismeret felé. Ez a pillanat rejti magában a tanulás lehetőségét, amit az oktatónak jól kell érzékelnie, és kihasználnia arra, hogy a legfontosabb bibliai üzenetet jól és tömören megfogalmazza. Ekkor kell elengedni minden eszközt, vázlatot, módszert, gondolatot, és egyetlen dologra kell összpontosítanunk teljes lényünkkel: a ránk bízott bibliai üzenet átadására. Ezt a pillanatot hívatott előkészíteni a hosszadalmas készülés, az összes játék, vita, kaland, élmény, közös feladatmegoldás.

Ajánlott irodalom

www.pedagogia.lap.hu;
www.keszsegfejlesztas.lap.hu;
www.szabadidoszervezo.hu;
Pukánszky–Németh: *Neveléstörténet*. NTK, 1996;
Gyermekek, módszerek, nevelők... (Vekerdy Tamás szerk.) Közoktatás-fejlesztési és Pedagógus-továbbképzési Kht., 2004;
Süss fel nap I-II. (Horváth–Sári–Vekerdy–Zágon szerk.) Soros Alapítvány, 1999;
Rudas László: *Delfi örökösei*. Új Mandátum, 2001;
Varázsszem. (Páskuné Kiss Judit szerk.) Arany János Tehetség gondozó Program, 2006;
Nagy József: *XXI. század és nevelés*. Osiris, 2002.